

Kulturdepartementet
E-post: postmottak@kud.dep.no

Oslo, 15. oktober 2021
Deres ref.: 21/2930

KOMMENTARER TIL FORSLAG TIL REGULERING AV KONVERTERINGSTERAPI

De forhold som foreslås regulert er ikke tilstrekkelig definert. Det er ikke fremlagt dokumentasjon på et samfunnsproblem som må reguleres utover det vern enhver borger har i eksisterende lovgivning, som straffeloven, likestillings- og diskrimineringsloven, trossamfunnsloven og all eksisterende helselovgivning, herunder for alternativ behandling.

BAKGRUNN

Regjeringens forslag har bakgrunn i to representantforslag som ble tildelt familie- og kulturkomiteen i juni 2019 og da fikk samme saksordførere. Komiteen hadde åpen høring i Stortinget 5. november 2019 og det ble avgitt felles innstilling for begge forslagene 3. desember 2019.

Representantforslag 166 S (2018 – 2019) om styrking av LHBTI-politikken
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=76542>

Representantforslag 174 S (2018 – 2019) om en aktiv regnbuepolitikk
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=76632>

Fra høringen 5. november 2019, program og video
<https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/horing/?h=10004102>

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslagene 166 S og 174 S (2018 – 2019)
<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2019-2020/inns-201920-087s.pdf>

Representantforslagene omfattet 20 forslag for en samlet LHBTI-politikk. Noen krever lovvedtak. Noen er budsjettprioriteringer. Noen forslag vil regulere helsetjenesten. Andre griper inn i tros- og livssynssamfunnenes rettigheter. Noen vil regulere innhold og kompetansemål i læreplaner for grunnskolen og den videregående skolen, og utdanningen av lærere og barnevernspedagoger.

Begge representantforslagene vil reformere samfunnets forståelse av kjønn og kjønnsidentitet. Forbud mot «konverteringsterapi» var integrert i en overordnet ambisjon om samfunnsendring.

Det forelå ingen dokumentasjon på et foreliggende samfunnsproblem, med henvisning til hvilke konkrete handlinger som i hvilket omfang skal ha funnet sted når og hvor. I den grad det ble henvist til påstått dokumentasjon, så var referansen VGs dokumentar som ble publisert samtidig.

Kulturminister Trine Skei Grande besvarte representantforslagene i brev 16. september 2019 til komiteen. I tilleggssvar 19 november 2019 varslet statsråden oppfølging til Stortinget.

En interdepartemental arbeidsgruppe har vurdert om «konverteringsterapi» allerede er forbudt og om det er behov for ytterligere regulering. Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet har levert en vurdering med utgangspunkt i arbeidsgruppen og bestilling fra Kulturdepartementet.

Lovavdelingen henviser til arbeidsgruppen og bestillingen fra Justis- og beredskapsdepartementet, og presiserer at arbeidsgruppen og bestillingen legger premisser for Lovavdelingens vurderinger.

MANGLENDE INNSYN

Det er anmodet om innsyn i bestillingen og arbeidsgruppens notat. Innsyn er avslått. Klage på avslaget er ubesvart. Kritikkk mot manglende innsyn i høringsgrunnlaget opprettholdes.

VG

Lørdag 2. november 2019 publiserte VG TV-dokumentaren «*homoterapi*». Seriens innhold var målrettet mot Stortingets behandling av representantforslagene og bidro til å skape en stemning og forestilling om hva «*homoterapi*» er og hvilket omfang dette påståtte fenomenet har.

VG fremstilte «*homoterapi*» som et samfunnsproblem og presiserte gjennomgående at «*dette er lov i Norge i dag*». Intervjuer med enkeltpersoner refererte til hendelser som utenforstående umulig kan ha en uttømmende forståelse av på bakgrunn av VGs presentasjon. Dette ble utlagt som dokumentasjon på et samfunnsproblem som krever ny lovgivning.

VG anvendte regi og dramaturgi hvor intensjonen ikke fremsto som søk etter faktisk opplysning om hendelser og samfunnsforhold, men å etablere som faktum at VG har avdekket et samfunnsfenomen hvor det inngår overgrep og mishandling som er uten vern i norsk lov. VGs serie ble et avgjørende premiss for forslaget nå er sendt på høring i 2021.

VG unnlot å opplyse om at forslaget også ville omfatte kjønnsidentitet, og bidro dermed til at forslagets implikasjoner for helsetjenesten, skolene, oppvekstsektoren, familiene og foresattes møter med kjønnsinkongruens ble unndratt debatten på Stortinget og i samfunnet.

STORTINGETS BEHANDLING

I dokumentarens siste episode, nr. 7, «*Lovens apostler*», møtte VG Familie- og kulturkomiteens medlemmer. Da komiteemedlemmene ankom møterommet i Stortinget var VG allerede etablert i rommet og ønsket komiteens medlemmer velkommen.

VG var vertskap for fagkomiteens møte i Stortingets møterom. VG viste komiteemedlemmene film som definerte hva «*konverteringsterapi*» er, og hvordan begrepet skal forstås.

Saksordføreren karakteriserte «*konverteringsterapi*», slik det ble presentert av VG, som «*grov form for sosial kontroll*», «*overgrep*» og «*psykisk og i noen tilfeller fysisk vold*». Det ble påstått at slike forhold er tillatt i Norge og vil være det inntil representantforslagene om forbud blir vedtatt.

Verken VG eller stortingsrepresentantene ga referanse eller henvisning til hvilket vern mot overgrep, sosial kontroll, psykisk og fysisk mishandling og pasientrettigheter som allerede finnes i norsk lov.

VG var ordstyrer for debatten i komiteen og inviterte til en håndsopprekning som klargjorde at det var flertall i komiteen for å innføre et slikt forbud som var foreslått av AP og MDG, og som VG forventet flertall for på bakgrunn av sin egen produksjon. Stortingets holdning var dermed avklart i VG flere dager før det var avholdt høring i komiteen.

VG, Homoterapi, episode 7

https://www.vg.no/spesial/2019/homoterapi/?utm_source=vqfront&utm_content=row-14#episode-7

Familie- og kulturkomiteens behandling av forslagene fremsto som regissert av VG i samarbeid med forslagsstillerne, og ikke i samsvar med Stortingets egen forretningsorden og arbeidsordning:

Stortingets forretningsorden / kap. 4 om komiteene

<https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Lover-og-instrukser/Stortingets-forretningsorden/#kap3>

Stortingets artikkel «Komitéarbeidet» viser til at behandling av saker som mottas fra regjeringen skal forberedes grundig. Alle parter skal høres. Det henvises til utredningsinstruksens retningslinjer. Tiltak for å innhente ytterligere informasjon, f.eks. ved høring i komiteen, understrekes.

Stortingets artikkel om komitéarbeidet

<https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Arbeidet/Saksbehandlingen-i-komiteene/>

Utredningsinstruksen

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/instruks-om-utredning-av-statlige-tiltak-utredningsinstruksen/id2476518/>

Det er ingen grunn til at arbeidet med representantforslag skal ha et lavere ambisjonsnivå for kvalitet og forsvarlighet i saksbehandlingen enn saker som kommer til Stortinget fra regjeringen.

Artikkelen «om høringer» understreker at fagkomiteene kan innhente informasjon gjennom høringer, hvor også interesseorganisasjoner gis mulighet til å påvirke beslutningene.

Stortingets artikkel om høringer

<https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Arbeidet/Horinger/>

Stortingets egne retningslinjer gir høringsinstansene grunn til å forvente at ressurser og engasjement som legges ned i høringsuttalelser er relevante, og blir mottatt og behandlet som forespeilet.

Demokratisk engasjement forutsetter samfunnets tillit til at Stortinget følger de spillereglene som Stortinget selv har vedtatt og presentert for egen saksbehandling. Spillereglene må være like for alle.

Tilliten til Stortinget svekkes når en redaksjon i landets største kommersielle og børsnoterte mediekonsern kan produsere en TV-serie som legger premisser for hvordan et saksforhold blir forstått og definert, og allerede 3 dager før offentlig høring har avklart fagkomiteens flertall.

VÆR VARSOM PLAKATEN

VG la et premiss som Stortinget og regjeringen frivillig la til grunn som en definerende fortelling om det påståtte samfunnsproblemet som forslaget på høring søker å regulere.

VGs prosjekt var problematisk i forhold til Vær Varsom-plakaten. Klageadgangen til PFU er avgrenset til enkeltpersoner, organisasjoner, institusjoner, bedrifter og myndigheter, som er direkte berørt av medieomtalen. Disse avgrensningene medfører at brudd på VVP kapittel 1 og 2, om pressens samfunnsrolle, integritet og troverdighet, ikke er like aktuelt klagegrunnlag som f.eks. tilsvarsretten.

Det presiseres at dette ikke er argumenter mot en tydelig presse som tar stilling i konkrete politiske, ideologiske og verdimeslige spørsmål og debatter. Ideen om den frie og objektive presse vurderes å være en avleggs og romantisert forestilling. Det bør imidlertid forventes at Stortinget og regjeringen anvender en mer nøktern og kritisk kravspesifikasjon til informasjonsgrunnlaget for nye reformer.

LEGALDEFINISJON

Departementet foreslår at «konverteringsterapi» i i loven skal defineres som

behandlingslignende handlinger som har som formål å få en annen til å endre eller fornekte (ev. undertrykke) sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet (høringsnotatet side 5).

Umiddelbart fremstår definisjonen som uproblematisk. Når definisjonen forstås i sammenheng med Stortingets behandling, Lovavdelingens vurdering, høringsnotatet og den samfunnsmessige og offentlige omtalen, må det antas at definisjonen vil få en svært åpen tolkning av hvilke forhold som vil inngå i definisjonen, og dermed kunne bli rammet av et forbud mot «konverteringsterapi».

DEFINISJON AV SEKSUELL ORIENTERING OG KJØNNSUTTRYKK

Høringsdokumentene mangler vurdering av om enhver seksuell orientering og kjønnsidentitet skal inngå i definisjonen av hva som reguleres med vern mot «konverteringsterapi».

Det er ikke oppfattet noen vurdering eller avgrensninger i forhold til eventuell orientering og uttrykk som kan være skadelig og/eller uønsket for personen selv og/eller omgivelsene og samfunnet.

Den eneste referansen vi finner til den type forhold som ikke er behandlet i det foreliggende forslaget, er referansen til Tysklands definisjon:

Det følger av § 1 andre ledd at loven ikke gjelder behandling av en person som har en medisinsk anerkjent "Störung der Sexualpräferenz". I forarbeidene er dette forklart som forstyrrelser nevnt i F 65 i ICD-10, og det vises i denne forbindelse til at dette inkluderer fetisjisme, ekshibisjonisme og pedofili. Diagnosekriteriene fetisjisme (F 65.0), fetisjistisk transvestittisme (F 65.1), sadomasochisme (F 65.5) og multiple forstyrrelser i seksuelle objektvalg (F65.6) brukes imidlertid ikke i Norge (høringsnotatet side 30).

Det er oppsiktsvekkende at den eneste kommentaren i høringsnotatet til den type avgrensninger som er gjort i Tyskland, henviser til Norges manglende hjemmel for tilsvarende avgrensning.

Legaldefinisjonen av «konverteringsterapi» må ikke hindre behandling eller forebygging av seksuell orientering og eventuelt kjønnsidentitet som kan medføre brudd på straffeloven, likestillings- og diskrimineringsloven, akademisk frihet, en fri og uavhengig helsetjeneste, øvrige samfunnshensyn og andre borgeres rettigheter eller anmodning fra personen selv.

DAGENS LOVGIVNING

Departementet burde påvise hvilke konkrete begrensninger i dagens lovgivning som medfører at «konverteringsterapi», og et eventuelt påvist omfang av dette, ikke gir individet tilstrekkelig vern.

RELIGION

Departementet oppfordrer særlig Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Islamsk Råd Norge, Norges Kristne Råd og Muslimske Dialognettverk til å videresende høringsbrevet til sine medlemmer.

Høringsbrevet, høringsnotatet og Lovavdelingens vurdering formidler religionenes særlige ansvar for «konverteringsterapi». Departementet ber om syn på en legaldefinisjon av «konverteringsterapi» og definisjonens rekkevidde når det gjelder bønn, sjelesorg og religiøs veiledning. Budskapet er igjen at det er religiøse forhold og anliggender som utøver «konverteringsterapi» og derfor må reguleres.

De mange henvisningene til religionenes ansvar burde pålegge departementet å begrunne forslaget med konkrete definisjoner av hva «konverteringsterapi» faktisk er, i hvilket omfang og i hvilke sammenhenger dette forekommer.

Dersom kristne borgere, organisasjoner, menigheter og trossamfunn har en praksis og verdigrunnlag som norske myndigheter finner anstøtelig eller diskriminerende, så har myndighetene ansvar for å påpeke helt konkret hvilke verdier og uttrykk for disse verdiene det siktes til. Norske myndigheter må dokumentere når og hvor og i hvilket omfang det skal ha funnet sted hvilke konkrete handlinger som faller inn under en mer konkret definisjon av «konverteringsterapi».

HELSETJENESTE

Departementets anmodning om syn på en legaldefinisjon av «*konverteringsterapi*», herunder definisjonens rekkevidde når det gjelder bønn, sjelesorg og religiøs veiledning, kan forstås dithen at forslaget er avgrenset mot regulering av helsetjenesten. En slik avgrensning er imidlertid ikke presisert i høringsnotatet eller Lovavdelingens vurdering.

Regulering av «*konverteringsterapi*» vil kreve at det utredes mer hvilke konsekvenser reguleringen skal ha for helsetjenesten og den medisinskfaglige kunnskapsutviklingen som bør være grunnlaget for kriterier for diagnose og retningslinjer for utredning og behandling av kjønnsinkongruens.

Det har i mange år vært et press fra interesseorganisasjoner for å regulere helsetjenesten for kjønnsinkongruens i retning av desentralisering og at juridisk kjønn må etableres uavhengig av medisinske kriterier. Dette er krav som har fått betydelige gjennomslag.

Folkehelseinstituttet ga kritiske merknader i sin høringsuttalelse i mars 2020 til ny faglig retningslinje for helsehjelp til personer med kjønnsinkongruens:

Folkehelseinstituttets høringsuttalelse

<https://www.fhi.no/om/fhi/uttalelser/horingsuttalelse2/>

Det er grunn til bekymring for at regulering av «*konverteringsterapi*» også vil medføre regulering av en kunnskapsbasert og forsvarlig helsetjeneste. Dersom helsetjenesten ikke skal reguleres så må avgrensningen mot helsetjenesten presiseres tydeligere og en slik avgrensning må begrunnes.

TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN

Trossamfunnslovens definisjon og regulering av tros- og livssynssamfunn som ikke er registrert kan være problematisk. Enkeltpersoner kan ha en atferd og foreta handlinger uten mandat fra noe tros- eller livssynssamfunn. Grupper og fellesskap kan være vurdert som tros- og livssynssamfunn uten å være registrert, eller de er fratatt registrering etter trossamfunnslovens § 6.

Andre grupper og fellesskap kan ha en struktur, organisering og felles identitet som ikke definerer gruppen som et tros- eller livssynssamfunn. Det kan bli et tema om gruppen faller inn under trossamfunnslovens definisjon av et tros- og livssynssamfunn eller ikke.

Grupper og borgere som ikke er regulert av trossamfunnsloven bør kunne stilles til ansvar etter de beviskrav følger av straffelovens kapittel 24 om vern av den personlige frihet og fred.

KULTURDEPARTEMENTET

Kulturdepartementet er gitt ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på avgrensede områder. Når forslaget om å regulere det påståtte fenomenet «*konverteringsterapi*» fremmes av Kulturdepartementet så antyder det at forslaget har en begrunnelse som er avgrenset til de samfunnsområdene som Kulturdepartementet har ansvar for.

Forslaget forstås derfor som et likestillings- og diskrimineringstiltak rettet særlig mot påståtte forhold i tros- og livssynssamfunnene. Disse forholdene er ikke konkretisert og definert.

Det må klargjøres hvorfor lovgivningen ikke tilhører Justis- og beredskapsdepartementets utredningsansvar (straffeloven) eller Helse- og omsorgsdepartementet (helselovgivningen).

LIKEBEHANDLING

Ved motsetninger i og mellom grupper og borgere med forskjellige diskrimineringsgrunnlag vil det oppstå spenninger og behov for statens og demokratiets avveining av flere hensyn.

Staten må være objektiv, ivareta likebehandling og unngå forskjellsbehandling av legitime diskrimineringsgrunnlag ved sin forvaltning og politiske regulering.

Interessegrupper bak representantforslagene, herunder regulering av «*konverteringsterapi*», vil frata trossamfunn vigselfretten, avgrense tilskudd til trossamfunn ut fra kriterier de selv har formulert, regulere trossamfunns retningslinjer for personers deltagelse, regulere kompetanse til ledere i tros- og livssynssamfunn, regulere læreplaner, akademia, helsetjenesten og familienes autonomi.

Ingen trossamfunn foreslår tilsvarende regulering av LHBTI-organisasjoner.

Arbeidsprogram og politisk plattform foreningen FRI

<https://www.foreningenfri.no/om-oss/fri-mener/arbeidsprogram-2020-2022/>
<https://www.foreningenfri.no/om-oss/fri-mener/politiskplattform/>

Regulering av «*konverteringsterapi*» oppfattes å inngå i en slik samlet regulering.

UFORSVARLIG GRUNNLAG

Forslaget om regulering av «*konverteringsterapi*» er ikke dokumentert som samfunnsproblem hvor det fremgår hvilke handlinger som skal forbys, hvilket omfang disse handlingene har i Norge, hvem som har ansvar for disse handlingene og når og hvor de aktuelle handlingene finner sted.

Departementet viser i høringsnotatet 4.1 til at det finnes lite forskningsbasert kunnskap om omfanget av «*konverteringsterapi*» i Norge. Kunnskapen er basert på brukerkunnskap fra LHBTIQ-organisasjoner og enkeltpersoner. Aktørene som Bufdir har vært i kontakt med har ikke selv opplevd dette, men 11 av 13 aktører har møtt personer som har blitt utsatt for «*konverteringsterapi*» i.

Mange av aktørene oppgir at «*konverteringsterapien*» de kjenner til har skjedd gjennom en-til-en samtaler og gruppesamtaler. Det er også en god del som krysser av for leir/camp, sjelesorg og andre religiøse metoder (inkludert forbønn, ungdomsmøter i menighetene og resitering av religiøse tekster). I tillegg oppgir flere aktører at de kjenner til at «*konverteringsterapien*» har forekommet i utlandet, i regi av eller i samarbeid med en norsk aktør.

På spørsmål om hvilke handlinger som har blitt brukt, er det mange som krysser av for flere typer handlinger. Sosialt press, hatefulle, krenkende, eller ydmykende ytringer eller handlinger, utstøtelse eller utfrysing fra trossamfunnet, sykeliggjøring av seksuell orientering/kjønnsidentitet og forhindring av å leve ut/definere egen kjønnsidentitet går igjen i mange av svarene.

Det empiriske grunnlaget for reguleringen er fraværende. Omfanget av «*konverteringsterapi*» og hva dette fenomenet faktisk er, beskrives i så uklare vendinger og med så mange feilkilder og mulige alternative forståelser av hva som faktisk kan ha funnet sted.

Samlet er dette et mangelfullt grunnlag for regulering.

Dette kan gi grunnlag for å oppfatte at forslagens reelle formål er å regulere verdier, kunnskap, helsetjeneste, tro og identitet som legger til grunn at kjønnskategoriene mann og kvinne er objektive og basert på fysiologiske kriterier, og kjønnskategoriene som normgivende for en kristen forståelse av ekteskap, seksualitet, menneskets reproduksjon og etablering av foreldreskap til barn.

NORMER

Departementet anvender selv formuleringen «*personer som bryter med normer for seksualitet og kjønn*» på en rekke steder og tekstavsnitt i høringsnotatet.

Det er et paradoks som burde vært utredet, hvordan samfunnet kan regulere normgrunnlagets mulighet og mandat til nettopp være en norm, i møte med personer som bryter normene.

En forsvarlig utredning må formulere hva norske myndigheter vurderer å være normer for kjønn og seksualitet i vårt samfunn, og hvilke forhold knyttet til seksualitet og kjønns som bryter normene.

Den tekstmessige oppklaringen og opprydningen er av stor betydning, fordi det ellers fremstår som kaotisk å skulle lovregulere normbruddet som norm.

Det etterlyses en seriøs vurdering av hvordan normen bør møte normbruddet. Kan det etableres et alternativ med aksept, kunnskap og inkludering, uten regulering på normbruddets premisser?

En anbefaling til en slik opprydning er å ta på alvor erkjennelsen av at personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet, gjør nettopp det som selve rettighetskampen uttrykker:

De bryter med normer for kjønn og seksualitet.

En slik erkjennelse må etablere en helt ny tilnærming til samfunnets holdning og møte med denne rettighetskampen. Det er ikke grunnlag for å endre samfunnet regulering av kjønn, seksualitet, språket, trossamfunnenes og familienes autonomi, revisjon av hvordan menneskerettighetene skal tolkes, gjennomgripende revisjon av læreplaner for skolene etc.

Storsamfunnet og dets institusjoner må erkjenne og definere sitt eget verdigrunnlag, og hvordan samfunnet skal møte personer som representerer normbrudd.

En slik tilnærming utfordrer media, det politiske miljøet, akademia, skole- og oppvekstsektoren på en måte som kristne borgere, tros- og livssynssamfunnene allerede har latt seg utfordre i mange år.

AKSEPT VS REFORM

Kristne borgere, organisasjoner og trossamfunn hadde kritiske merknader til representantforslagene i 2019. Disse synspunktene vil antakelig bli videreført i flere kommentarer til høringsnotatet.

Disse synspunktene kan bli oppfattet og fremstilt som motivert av behov for å verne om den type praksis som forslaget vil regulere. Dette ble presist formulert av stortingsrepresentant Åslaug Sem-Jacobsen i komiteens høring om representantforslagene:

Jeg opplever at man forsvarer det å gå imot et forbud mot konverteringsterapi som om at forbudet er da også mot sjelesorg. Det er litt i argumentasjonen. Jeg trodde sjelesorg var flere andre ting. Man tegner et bilde, faktisk, dere som er veldig opptatt av sjelesorg, som om at det foregår faktisk noe i sjelesorgsarbeidet som kan minne om konverteringsterapi. Da vil jeg gjerne utfordre dere på hvordan i all verden ser dere for dere, siden dere sier dere er mot konverteringsterapi, hvordan skal man da i sjelesorgsarbeidet dra opp noen linjer for de som driver med det for at ikke konverteringsterapi skal pågå.

Stortingsrepresentant Åslaug Sem-Jacobsen i høring 5. november 2019, 1.44.40 – 1.45.45
<https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Videoarkiv/Arkiv-TV-sendinger/?mbid=2019/H264-full/Hoeringssal2/11/05/Hoeringssal2-20191105-152731.mp4&msid=1949&dateid=10004357>

Utsagnet avdekker et «*catch 22*» for det menneske- og verdisynet som søkes regulert:

- Dersom forslaget om regulering ikke imøtegår, er det begrunnet uro for at det er den utbredte kristne forståelsen av kjønn og seksualitet som i praksis skal reguleres.
- Dersom forslaget om regulering imøtegår, blir det oppfattet som en bekreftelse på at det foreligger en praksis og handlinger som forsvares, og derfor må reguleres.

Det er ikke forstått av myndighetene og politisk miljø hvilken dyp skepsis som er etablert for at en rekke reformer de senere årene, herunder regulering av «*konverteringsterapi*», har som reelt formål å regulere kristen forståelse av kjønn, seksualitet, språk og identitet.

Dersom denne uroen legges til side, kan det avklares at ingen kristne menigheter, organisasjoner eller trossamfunn har ønske om å gjøre livet vanskelig for andre, eller å plage andre med bestemte verdier eller trosoppfatninger de selv ikke ønsker å bli pådyttet.

Dette kan utledes videre til at det finnes en kristen livsforståelse, kultur og borgere i Norge og den vestlige kulturkretsen, som oppfatter at den virkelige «*konverteringsterapien*» er storsamfunnets systematiske tiltak og regulering basert på stereotypiske forestillinger av hva det kristne livet innebærer, og ønske om å regulere og endre den kristne livsoppfatningen og identiteten.

Det er antakelig gjennomgående ønske, vilje og aksept i kristen sammenheng til aksept, fellesskap og dialog med det som er annerledes enn eget verdigrunnlag, tro og identitet.

Ideen om at det som er annerledes skal gis mandat til å definere lovgivning og samfunnsnormer er et helt annet prosjekt, som vil møte kritisk refleksjon, motstand og i ytterste konsekvens sivil ulydighet.

REFORMER

En rekke reformer de senere årene har hver for seg sin egen avgrensede begrunnelse:

FELLES EKTESKAPSLOV: Ved regjeringserklæringen i 2005 varslet regjeringen at den ville åpne for ekteskap mellom to av samme kjønn. Dette var programfestet av regjeringspartiene før valget. Ekteskapets rettsvirkninger var imidlertid allerede ivaretatt i partnerskapsloven.

Da reformen ble behandlet i Stortinget i 2007 – 2008, var det endringene i adopsjonsloven, bioteknologiloven og barneloven, altså regulering av barns rettigheter og forhold knyttet til etablering av juridisk foreldreskap, som endret reelle rettsvirkninger. Det har til dags dato aldri funnet sted noen synliggjøring og debatt om dette i Norge.

JURIDISK KJØNN: Lov om endring av juridisk kjønn ble lagt frem som høringsforslag i 2015. Ingen politiske partier hadde dette på sitt program ved Stortingsvalget i 2013. Loven setter kroppens kriterier for fastsettelse av kjønn til side for en privat og individuell avgjørelse.

Verken kropp eller identitet er kriterium for juridisk kjønn. Likevel regulerer lovens § 6 at det juridiske kjønn skal legges til grunn ved anvendes av andre lover og forskrifter, med et par unntak. Samfunnet, herunder nye læreplaner og lærebøker i norsk skole, er med dette forpliktet til å legge en privat avgjørelse til grunn som norm for hva som etablerer kjønn.

STRAFFELOVEN: Straffelovens §§ 185 og 186 om hatefulle ytringer og diskriminering er nylig revidert med opptak av kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet som diskrimineringsgrunnlag.

Det var uklart ved Stortingets behandling i 2020, og er det fortsatt, om regulering av «konverteringsterapi» vil påvirke grunnlaget for hva som er «hatefull ytring» og «diskriminering». Det er også omtalt i Lovavdelingens vurdering i denne høringen, men uavklart, om «konverteringsterapi» kan rammes av §§ 185 og 186.

REPRESENTANTFORSLAGENE 166 S og 174 S (2018 - 2019): 20 enkeltforslag på en rekke samfunnsområder legger rammer for en lang rekke politiske prosesser og reguleringer i årene fremover, med grunnlag i reformkrav basert på LHBTI.

Disse, og andre reformer, etablerer et nettverk av regulering som filteres sammen til en ny og kompakt forståelse av kjønn, seksualitet, språk og menneskelig reproduksjon.

Dette gis regulerende mandat over individet, skole og oppvekstsektor, økonomien, media, forskning og akademisk frihet, familien, tros- og livssynssamfunnene, forvaltningen, domstolene og den juridiske tolkningen av norsk lov og hvordan menneskerettighetene forstås og tolkes i Norge.

Dette vurderes å utfordre demokratiet på vei mot et gjennomregulert og ensrettet samfunn.

Forslaget om regulering av «konverteringsterapi» vurderes å inngå i denne sammenhengen.

MENNESKERETTIGHETENE

Det kan oppfattes at regulering av samfunnsområder med utgangspunkt i LHBTI- bevegelsens reformkrav følger av menneskerettighetene. En slik forståelse er ikke korrekt, noe norske myndigheter har ansvar for å formidle tydeligere frem i utredninger og forarbeidene til reformer, forskrifter og handlingsplaner. Det er ikke LHBTI-kravene som definerer menneskerettighetene:

Fra utredningen om homofiles levekår i 2001:

Det faktum at homofile og lesbiske kan inngå partnerskap, og at dei har eit juridisk vern mot krenkingar frå andre på grunn af homofil orientering og livsform, gjer sitt til at unge menneske opplever ei legitimering av denne livsforma. Det same gjer open innstilling i media og skole og det at mange kjende personar vel å vere opne om si homoseksuelle orientering.

Norge: St.meld.nr. 25 (2000 - 2001) pkt. 4.1

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9e533516e64d487d96a710f3821e077c/nn-no/pdfa/stm200020010025000dddpdfa.pdf>

Fra regjeringens høringsnotat til forslaget om felles ekteskapslov, 2007:

Ulik behandling av registrerte partnerskap og ekteskap har til dels vært oppfattet som diskriminering av homofile og lesbiske. Med hensyn til internasjonal privatrett kan det imidlertid neppe være grunnlag for se en eventuell ulik behandling av likekjønnede og forskjelligkjønnede ekteskap som diskriminerende.

Høringsnotatet til felles ekteskapslov, pkt. 6.3.1

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/felles-ekteskapslov-pa-horing/id467527/>

Fra regjeringens lovforslag om felles ekteskapslov i februar 2008:

At staten har etablert forskjellige lovgivninger og ordninger for hhv. ulikekjønnede og likekjønnede par, kan i seg selv ikke med rimelighet kalles diskriminering, så lenge disse ordningene er tilnærmet sammenfallende mht. rettigheter og plikter. Dette er et syn som finner støtte i juridiske fagmiljøer.

Ot.prp. nr. 33 (2007 – 2008), side 20

<https://www.regjeringen.no/contentassets/858f789f394446e6a33b1f7aec7da15e/no/pdfs/otp200720080033000dddpdfs.pdf>

Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) har tolket EMK artikkel 12 slik at bestemmelsen bare beskytter den tradisjonelle form for ekteskap, med det menes ekteskap mellom to personer av ulikt kjønn. Homofiles rett til å inngå ekteskap er dermed ikke direkte beskyttet av konvensjonen.

Ot.prp. nr. 33 2007–2008, side 12

<https://www.regjeringen.no/contentassets/858f789f394446e6a33b1f7aec7da15e/no/pdfs/otp200720080033000dddpdfs.pdf>

I Sverige hadde utredningen SOU 2007: 17 tilsvarende vurderinger:

Att äktenskapet inte står öppet för par med samma kön torde dock varken enligt regeringsformen eller enligt Europakonventionen i och för sig innebära en diskriminering på grund af sexuell läggning, men det torde ändå innebära en form af särbehandling.

SOU 2007: 17, sammenfatning side 17

<http://www.regeringen.se/contentassets/d8ce4c0dfea547c391469ac9a5646feb/aktenskap-for-par-med-samma-kon---vigselfragor-hela-dokumentet-sou-200717>

Ordlyden i den europeiske menneskerettighetskonvensjonens Art. 12, Right to marry, er inntatt i den norske menneskerettighetsloven:

Men and women of marriageable age have the right to marry and to found a family, according to the national laws governing the exercise of this right.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/*##

Myndighetene i Wien i Østerrike avviste i 2002 avviste to menn å inngå ekteskap. I juni 2010 ble saken behandlet av menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Dommen forplikter ikke staten til å omdefinere ekteskapet til å omfatte par av samme kjønn.

Referanse: Schalk & Kopf mot Østerrike:

[http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-99643#{"display":\["0"\],"languageisocode":\["ENG"\],"appno":\["30141/04"\],"itemid":\["001-99605"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-99643#{)

Følgende spørsmål ble i april 2014 sendt til Likestillings og diskrimineringsombudet:

Slik vi forstår det, er diskriminering forbudt og forbundet med straffeansvar etter norsk lov. Anklager om diskriminering er dermed også anklage om straffbar handling og praksis.

Dette tilsier at det bør foretas en begrepsavklaring vedr anvendelse av begrepet diskriminering på en ekteskapsforståelse og vigselfspraksis som forbeholder ekteskapet for mann og kvinne. Vi anmoder derfor med dette om en kompetent vurdering av hvordan / hvorvidt diskriminering kan anvendes om en ekteskapsforståelse og vigselfspraksis der ekteskapet forbeholdes mann og kvinne.

LDO svarte følgende i epost 28. april 2014:

Begrepet diskriminering

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til din e-post datert 15. april 2014. Ombudet forstår deg slik at du ønsker å få vite om et kirkesamfunns nektelse av å vie likekjønnede kan defineres som diskriminering. Ombudet har ikke behandlet saker som tar stilling til dette.

Å ikke vie likekjønnede er forskjellsbehandling av heterofile og homofile etter § 5 i Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. En slik forskjellsbehandling er antagelig likevel saklig etter samme lovs § 6, og er dermed ikke diskriminering etter loven.

I samfunnsdebatten brukes begrepet diskriminering om mange forhold som ikke er diskriminering etter loven. Kirken forskjellsbehandler de som ønsker å inngå likekjønnede ekteskap. Ordet diskriminering betyr rent språklig usaklig forskjellsbehandling. At noen mener at kirkens nektelse av å vie likekjønnede er diskriminering, er dermed ikke særlig oppsiktsvekkende.

Det er viktig å understreke at brudd på diskrimineringsregelverket ikke er straffbart etter straffeloven. En påstand mot noen om diskriminering er derfor ikke en påstand om at vedkommende har begått en straffbar handling.

Den norske menneskerettsloven, med de vedlagte menneskerettighetskonvensjonene, legger til grunn at kjønn er reelle kategorier som fremkommer av et objektivt kriteriegrunnlag. Den norske loven om endring av juridisk kjønn § 6 har ikke mandat til å sette denne juridiske realiteten til side.

Rettighetene til enhver borger, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, setter ikke til side konvensjonenes forståelse av hva som etablerer kategoriene mann og kvinne hva angår retten til å inngå ekteskap, eller hva som menes med «kvinne» i konvensjonen om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner.

Den norske menneskerettsloven med menneskerettighetskonvensjonene som vedlegg
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30>

Den aggressive retorikken mot kristne verdier, borgere, trossamfunn og fellesskap – i økende grad også institusjonalisert i forvaltningen - med anklager om diskriminering, er uten hjemmel i loven.

KJØNNSIDENTITET

Det er stor uro for at regulering av «konverteringsterapi» vil omfatte kjønnsidentitet på en måte som setter grenser for å hjelpe barn og ungdom til å etablere en trygg kjønnsidentitet som er sammenfallende med kroppens kjønn. Dette utfordrer både foresattes og familiens rettigheter, alle med forskjellige funksjoner i frivillig sektor, skole og oppvekstsektoren og helsetjenesten.

KJØNNSIDEOLOGI

Det foreligger allerede nye læreplaner og lærebøker for barne- og ungdomsskolen, som fremholder som norm og etablert kunnskap at kjønn er et subjektivt forhold som etableres ved individuell identitet uavhengig av kroppen. En rekke situasjoner kan dokumenteres der barn og ungdoms usikkerhet om eget kjønn åpenbart har årsakssammenheng med eksponering for slik formidling.

KROPPSPRESS

Helse- og omsorgsdepartementet gjennomførte tidligere i år en høring om forslag til lov- og forskriftsendringer for å motvirke kroppspress – Regulering av kosmetiske inngrep, injeksjoner og behandling og tydeliggjøring av helsepersonellovens virkeområde.

Det er kritikkverdig at denne type reguleringer utredes, foreslås og gjennomføres helt uten å ta med i vurderingene hvilket kroppspress som kan følge av en ideologisk presentasjon av kjønn i lærebøker, språk i skole og barnehager, påtvunget styring av helsetjeneste for barn og ungdom, som formidler at kjønn er en subjektiv kategori som den enkelte velger selv, uavhengig av kroppens kjønn.

Det er uforsvarlig at kommersielle interessers kroppsidealer blir regulert som kroppspress, mens en grunnleggende ideologisk forståelse av kjønn kritikkkløst formidles til barn og ungdom på alle oppvekstarenaer, samtidig eventuell motstand kan bli regulert som «konverteringsterapi».

Helse- og omsorgsdepartementets høring om kroppspress:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-lov-og-forskriftsendringer-for-a-motvirke-kroppspress-regulering-av-kosmetiske-inngrep-injeksjoner-og-behandling-og-tydeliggjoring-av-helsepersonellovens/id2829246/>

REDD BARN

På en rekke oppvekstarenaer møter barn og ungdom idéen om at kjønn etableres ved identitet og at kroppen ved medisinsk behandling kan tilpasses identiteten. Det vises som eksempel til Redd Barnas rapport «*Rettane til LHBTI-barn i Norge*», fra mars 2016. Blant anbefalingene noteres:

- *Aldersgrense for å endre navn senkes fra 16 til 8 år. (Rapporten side 12)*
- *Rundskriv G20/02 bør endrast slik at barn under 6 år som ønsker å endere namnet sitt slik at det er i tråd med kjønnsidentiteten deira, får gjere dette utan foreldre sitt samtykke. (Rapporten side 12).*
- *Gjere det mogleg å endre juridisk kjønn ved erklæring, også for barn under 7 år. (Rapporten side 13).*
- *Utgreie moglegheita for ekstern overprøving i saker om barn som ønsker å endre juridisk kjønn i tilfelle der foreldra ikkje samtykker. (Rapporten side 13).*
- *Det bør sikrast at alle barn får naudsynt behandling og oppfølging ved manglande samsvar mellom kjønnsidentiteten og det kjønn dei blei registrert med ved fødselen, dersom dei selv ønsker dette. (Rapporten side 17).*
- *Moglegheita for ekstern overprøving i saker om barn som ønsker kjønnsbekreftende behandling når foreldra ikke samtykker bør utgreiast. (Rapporten side 17).*

Rettane til LHBTI-barn i Noreg

<https://senterforlikestilling.org/wp-content/uploads/2016/03/Redd-Barna-rapport-om-LHBTI-barn-og-deres-rettigheter-i-lys-av-barnekonv....pdf>

Denne type vurderinger er rådende i forvaltningen og offentlig finansierte organisasjoner. Dersom tiltak mot kroppspress skal være troverdig, må det vurderes om også eksponering mot barn og ungdom av idéen om kjønn og kjønnsidentitet som subjektive og individuelle forhold, framkallet kroppens kjønn, kan bidra til kroppspress og kjønnsinkongruens. Eksempler på dette finnes. I denne situasjonen kan det være regulering av «konverteringsterapi» som blir det reelle overgrepet.

AUSTRALIA

Høringsnotatet viser til at tre av Australias delstater siden 2020 har vedtatt egne lover som forbyr «*konverteringsterapi*». Queenslands lovgivning, som ble vedtatt i 2020, gjelder kun helsepersonell, det vil si leger, sykepleiere, psykologer, rådgivere, naturopater og sosialarbeidere. Loven presiserer hvilke handlinger utført av helsepersonell som ikke skal anses som «*konverteringsterapi*»:

hjelp og støtte en person som gjennomgår kjønnsbekreftende behandling, assistere en person som vurderer å gjennomgå kjønnsbekreftende behandling, hjelpe og støtte en person til å uttrykke en persons kjønnsidentitet, vise støtte og forståelse overfor en person og legge til rette for en persons mestringssevner, utvikling eller identitetsutforskning (side 35).

Her fremgår det uttrykkelig at «*konverteringsterapi*» i den forståelse det er ønskelig å regulere forholdet, kun omfatter orientering bort fra en norm der kjønnsidentitet er sammenfallende med kroppens kjønn og seksualitet og reproduksjon utspilles i relasjonen mellom mann og kvinne.

Lovregulering, slik det er referert fra Queensland i Australia, bekrefter den uro som begrunner denne høringsuttalelsen, og antakelig en rekke andre kommentarer som sendes til departementet, for at forslaget om regulering av «*konverteringsterapi*» har andre begrunnelser enn de uttalte.

Hjelp og støtte til en seksuell orientering bort fra samspillet mellom eget kroppslige kjønn til motsatt kroppslig kjønn, og bort fra en kjønnsidentitet som avviker fra kroppens kjønn, skal fremmes og ikke forstås som «*konverteringsterapi*».

Normgrunnlag som fremholder en seksualitet mellom mann og kvinne, forstått som kjønnskategorier basert på objektive fysiologiske kriterier, og forståelsen av at individets kjønn følger av kroppens kjønn, blir vurdert som «*konverteringsterapi*» og skal reguleres deretter.

Dette er avgjørende momenter i tilknytning til forslaget. Departementet burde derfor foretatt en mer eksplisitt utredning av en slik innretning som refereres fra Queensland.

FOLKEHELSE

Høringsnotatet viser til økt forekomst av psykiske plager for LHBTI-personer. Dette er også referert i samfunnsdebatten om LHBTI-temaer og ved tidligere reformer. Henvisningen anvendes som argument for reformer som er formulert av LHBTI-bevegelsen.

Det ville økt forskningens troverdighet dersom det ble mer tydelig adressert problemstillinger om hvorvidt det er sammenhenger mellom LHBTI og redusert helse i seg selv, eller om det er dokumentert at manglende aksept og regulering av rettigheter er årsaken til redusert helse.

Forslaget om regulering av «*konverteringsterapi*» kan vise seg å forutsette feilaktige vurderinger av årsaker til redusert psykisk helse, og således bidra til å begrense en forsvarlig helsetjeneste.

Enhver indre konflikt er ikke nødvendigvis påført. Respekt for individet er også respekt for individets egne dilemmaer. Ikke bare LHBTI-personer erfarer grunnleggende spenningsfelter i livet.

SPRÅK OG HABILITET

Ved å anvende begreper som «*ciskjønn*» og «*cispersoner*» så bekrefter departementet manglende habilitet som utreder, ved å anvende et interessepolitisk språk og begrepsapparat.

DET FRIE VALG

Selvbestemmelse (autonomi), respekt, dialog, tillit og empati er regnet som overordnede prinsipper når man skal være en hjelper. Departementets forslag til regulering vil være krenkende i forhold til allment overordnede etiske prinsipper om personers frie valg. I den grad forhold som departementet kritiserer er invaderende og ikke iht etiske normer, antas de allerede å være regulert av dagens lov.

Departementet har i liten grad referert faglig litteratur, og helt unnlatt referanser som kunne peke på andre konklusjoner enn forslaget. Se vedlagte referanse, som er en longitudinell studies, som samtidig oppsummerer og dokumenterer reell kunnskap på feltet på en helt annen måte enn høringsnotatet, publisert i Journal of Human Sexuality Volume 12, 2021: Sexual Attraction Fluidity and Well-Being in Men: A Therapeutic Outcome Study, av Carolyn Pela, Ph.D., Arizona Christian University, Glendale, Arizona og Philip Sutton, Ph.D. Independent Practice, South Bend, Indiana. Undersøkelsen vedlegges herved og finnes også på nettstedet:

Journal of Human Sexuality Volume 12, 2021

https://df6a7995-c8cd-4a49-bc0d-2ef92e2cf904.filesusr.com/ugd/ec16e9_08ac87b9a4a94711b6b72429723cda6a.pdf

UNIVERSELL OG OBJEKTIV REGULERING

Dersom Stortinget og regjeringen vurderer at det foreligger forhold i det norske samfunnet som medfører overgrep eller grenseoverskridende atferd mot individers personlighet, livsvalg og integritet, og at slike forhold må reguleres som «*konverteringsterapi*», må følgende forventes:

- Forholdene må ha en presis og konkret definisjon med påvist dokumentert omfang
- Det må forklares hvorfor forholdene ikke er regulert av eksisterende lovgivning
- Ny regulering må være universell, objektiv og behandle alle diskrimineringsgrunnlag likt

KONKLUSJON

De forhold som foreslås regulert er ikke tilstrekkelig definert. Det er ikke dokumentert et samfunnsproblem som må reguleres utover det vern enhver borger allerede har i eksisterende lovgivning, som straffeloven, likestillings- og diskrimineringsloven, trossamfunnsloven og all eksisterende helselovgivning, herunder for alternativ behandling.

Med vennlig hilsen
VERDIALLIANSEN

Jan Harsem, for styret

Verdialliansen - Nettverk for kristne verdier og menneskerettigheter – skal fremme og forsvare kristne verdier i samfunnet. Verdialliansen skal også fremme og forsvare kristen tro, identitet og verdigrunnlag som legitimt og beskyttet av menneskerettighetenes diskrimineringsvern.

VERDIALLIANSEN

[Nettverk for menneskerettigheter og kristne verdier](https://www.verdialliansen.no)

ORG.NR.: 913 714 547

POST: Postboks 23 • 1371 Asker • Norge

WEB: www.verdialliansen.no / FACEBOOK: <https://www.facebook.com/verdialliansen>

EPOST: post@verdialliansen.no / TLF.: 95 77 11 99